

Vergaderjaar 2025–2026

32 279

Zorg rond zwangerschap en geboorte

Nr. 267

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 november 2025

De eerste 1.000 levensdagen zijn cruciaal voor een goede start in het leven. Toch is die niet voor alle kinderen vanzelfsprekend. Door op tijd de juiste ondersteuning te bieden aan (toekomstige) gezinnen, zorgen we voor het terugdringen van kansenongelijkheid en gezondheidsverschillen. Het actieprogramma Kansrijke Start heeft daarom de afgelopen zeven jaar ingezet op de missie «Meer kinderen een kansrijke start». Onze inzet gaat door: met deze brief bied ik uw Kamer de structurele aanpak Kansrijke Start aan, met de titel «*Samen zorgen we voor de eerste 1.000 dagen*» (zie bijlage 1).

In deze brief ga ik in op:

- het belang van investeren in de eerste 1.000 dagen;
- de inzet van de afgelopen jaren;
- de structurele aanpak Kansrijke Start en actieagenda 2026 t/m 2030;
- de rol van VWS;
- waar we eind 2030 willen staan; en
- de financiering

Het belang van de eerste 1.000 dagen

De eerste 1.000 dagen – de omstandigheden vóór de zwangerschap, tijdens de zwangerschap en na de geboorte – bepalen in grote mate de kansen voor later. Het landelijk actieprogramma Kansrijke Start is in 2018 gelanceerd vanuit de overtuiging dat ieder kind een goede start verdient. Hierbij staan (toekomstige) ouders, in het bijzonder (toekomstige) moeders en vaders in een kwetsbare situatie, centraal. De thuisomgeving is het belangrijkste voor het gezond, veilig en liefdevol opgroeien van kinderen. Daarbij is het van belang dat (toekomstige) ouders in een kwetsbare situatie zich optimaal ondersteund voelen tijdens de eerste 1.000 dagen, doordat zij vanuit hun hulpbehoefte tijdig passende zorg en ondersteuning krijgen aangeboden. Op die manier worden zij versterkt in hun (toekomstig) ouderschap en bij het opvoeden en kunnen zij hun kind

een kansrijke start bieden. Professionals uit het medisch, sociaal en informeel domein maken in lokale en regionale coalities Kansrijke Start goede samenwerkingsafspraken om deze ondersteuning aan (toekomstige) gezinnen te kunnen bieden.

De inzet van de afgelopen jaren

In de afgelopen jaren is er landelijk, regionaal en lokaal een grote beweging in gang gezet voor een kansrijke start tijdens de eerste 1.000 dagen. De monitor Kansrijke Start 2024¹ van het RIVM laat zien dat 90% van de gemeenten werkt met een lokale en/of regionale coalitie Kansrijke Start. Professionals uit het sociaal domein (zoals jeugdgezondheidszorg en gemeenten), het medisch domein (zoals geboortezorg) en het informeel domein werken steeds beter samen, ook regionaal. Ook bieden steeds meer gemeenten interventies aan, zoals Nu Niet Zwanger (89% van gemeenten).

Om in beeld te brengen wat de opbrengsten zijn van de afgelopen jaren en in hoeverre de doelen en beoogde impact zijn gerealiseerd, heeft het Ministerie van VWS een kennissynthese² laten uitvoeren. In de verhalenbundel «Voor een kansrijke start zorgen we samen»³ vertellen ouders, professionals en bestuurders hoe zij vanuit hun eigen rol bijdragen aan een Kansrijke Start. Deze verhalen laten zien dat samenwerking de sleutel is tot een kansrijke start voor ieder kind: met ouders, tussen domeinen en gemeenten, regio's en het Rijk. In bijlage 3 van bijgevoegde structurele aanpak is een terugblik op de afgelopen jaren en een overzicht van waar we nu staan opgenomen.

Structurele aanpak Kansrijke Start en actieagenda 2026 t/m 2030

Het nut en de noodzaak van de Kansrijke Start-aanpak wordt duidelijk herkend en onderschreven door een groot aantal partijen. Aandacht voor het belang van investeren in de eerste 1.000 dagen en wat daarbij nodig is blijft belangrijk. In de volgende fase maken we daarbij concreet wie op onderdelen van de Kansrijke Start-aanpak aan zet is en hoe we dit samen kunnen aanpakken. Een stevige samenwerking tussen domeinen en de verbinding met de landelijke inzet en de regionale en lokale coalities is daarbij cruciaal. Net als de aandacht voor alle fases in de eerste 1.000 dagen: vóór de zwangerschap, tijdens de zwangerschap en na de geboorte.

De structurele aanpak en de actieagenda 2026 t/m 2030 zijn tot stand gekomen in nauwe samenwerking met partners. Eerder zijn met betrokken partijen tien uitgangspunten geformuleerd voor een succesvolle Kansrijke Start-aanpak. Deze uitgangspunten vormen, samen met de geleerde lessen uit de afgelopen jaren en inzichten uit de monitors, de basis voor de actieagenda Kansrijke Start 2026 t/m 2030. We zijn gezamenlijk gekomen tot drie uitgangspunten waar de komende jaren de nadruk op moet liggen voor het verder brengen van de Kansrijke Start-aanpak. Deze drie uitgangspunten zijn: 1) het vergroten van eigenaarschap bij de betrokken partijen; 2) sterke ouders, kansrijke kinderen en 3) versterken van vroegsignalering. Per uitgangspunt zijn acties geformuleerd waarvoor partijen elkaar in de samenwerking nodig hebben. De actieagenda is flexibel: acties die zijn afgerond kunnen van de agenda af en acties kunnen worden toegevoegd op basis van nieuwe ontwikkelingen.

¹ Monitor Kansrijke Start 2024 | RIVM

² Kennissynthese Kansrijke Start | Publicatie | Kansrijke Start

³ Verhalenbundel toont kracht van samenwerking voor een kansrijke start | Publicatie | Kansrijke Start

In opdracht van VWS is ook een Gateway Review uitgevoerd, waarin knelpunten en kansen zijn opgehaald bij zorgprofessionals, beleidsmakers, bestuurders en vertegenwoordigers van verschillende doelgroepen (zie bijlage 2). De resultaten en feedback die zijn opgehaald vanuit de Gateway Review zijn verwerkt in de structurele aanpak Kansrijke Start.

De rol van VWS

VWS gaat de aanpak rondom Kansrijke Start verder versterken door vanuit het stelsel te zorgen voor het op orde brengen en houden van de juiste randvoorwaarden. Dat betekent een heldere ketenaanpak waarin de bestuurlijke afspraken vanuit het GALA, IZA en AZWA verder worden uitgewerkt en waarin de taken en verantwoordelijkheden van iedereen die een rol speelt in de eerste 1.000 dagen van een kind helder zijn beschreven. Daaraan gekoppeld zijn er structurele financiële middelen voor gemeenten om lokale en regionale samenwerking en interventies te bekostigen. Daarnaast verkennen we de mogelijkheid om onderdelen van Kansrijke Start wettelijk te verankeren. Ook blijven we monitoren en evalueren wat werkt, en investeren we in een communicatiestrategie die onder de aandacht blijft brengen wat het belang is van de eerste 1.000 dagen en de rol die verschillende beroepsgroepen daarbij kunnen spelen. Tot slot zetten we in op een integrale aanpak waarbij gezondheid, sociale ondersteuning, opvoeding en armoedebestrijding samenkomen. We verbinden Kansrijke Start met lopende trajecten zoals de Hervormingsagenda Jeugd en andere (beleids)domeinen zoals armoede en geldzorgen, taalverwerving en -ontwikkeling en een gezonde leefomgeving.

Waar willen we eind 2030 staan

Met de structurele aanpak en de actieagenda streven we ernaar dat eind 2030:

- meer kinderen gezond worden geboren;
- minder kinderen te maken hebben met een ongunstige start (zoals vroeggeboorte, laag geboortegewicht of stressvolle omstandigheden);
- lokale en regionale coalities Kansrijke Start in alle gemeenten structureel zijn ingebed;
- en (toekomstige) gezinnen zich gesteund weten bij het bieden van een liefdevolle, veilige en gezonde basis voor hun kind.

Financiering

Sinds 2022 ontvangen gemeenten van het Rijk structureel financiële middelen voor Kansrijke Start. Deze zijn bestemd voor het vormen, versterken en behouden van lokale coalities, het inzetten van effectieve interventies en het maken van regionale samenwerkingsafspraken over Kansrijke Start. Deze financiële middelen blijven beschikbaar voor gemeenten. Daarnaast komen middelen beschikbaar vanuit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord voor het verder implementeren van de ketenaanpak Kansrijke Start, met specifiek extra middelen voor Nu Niet Zwanger (middelen beschikbaar vanaf 2026) en de landelijke uitrol van de Integrale Gezinspoli (middelen beschikbaar vanaf 2027). Tot slot heeft VWS middelen beschikbaar voor de coördinatie en uitvoering van de landelijke activiteiten uit de actieagenda, zoals monitoring en doorontwikkeling van de leerinfrastructuur Kansrijke Start. In de structurele aanpak staat een overzicht van welke financiële middelen de komende jaren beschikbaar zijn voor Kansrijke Start.

Tot slot

Uw Kamer wordt tijdens de looptijd van de actieagenda Kansrijke Start 2026 t/m 2030 elke twee jaar geïnformeerd over de voortgang van de aanpak en de uitvoering van de actieagenda. Ik ben ervan overtuigd dat we met deze aanpak en de energie bij alle betrokken partijen, met elkaar stappen blijven zetten voor een kansrijke start voor ieder kind.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
J.Z.C.M. Tielen